

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

Bilaga till Lantmännens Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning

Version 2012-04-12

2011

Lantmännen

**35 000
lantbrukare**

**10 000
anställda**

**Närvarande
i 22 länder**

**Omsättning
38 miljarder
SEK**

Innehåll

Sourcing	2
Ekonomi	4
Miljö	5
Arbetsmiljö och sociala villkor	11
Mänskliga rättigheter	14
Samhälle	16
Produktansvar	18
Djuromsorg	20

Global Reporting Initiative (GRI)

För sjunde gången redovisar Lantmännen sitt hållbarhetsarbete i en extern redovisning. Vi redovisar enligt Global Reporting Initiatives (GRI) B-nivå baserat på egen bedömning. GRI är en oberoende global organisation som utvecklar ramverk för hållbarhetsredovisning. Genom att tillämpa GRI:s branschspecifika ramverk för livsmedelssektorn (GRI Food Processing sector supplement) säkerställs en relevant och tydlig redovisning av hållbarhetsarbetet.

www.globalreporting.org

Global Compact

Års- och Hållbarhetsredovisningen uppfyller också de krav som UN Global Compact ställer på "Communication on Progress" (COP), dvs. redovisning av arbetet med implementering av Global Compact's principer för ansvarsfullt företagande. Lantmännen undertecknade Global Compact år 2009 och har därmed förbundit sig att publicera en COP.

www.unglobalcompact.org/

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

I denna bilaga beskrivs respektive indikatorns namn, definition, resultat med eventuell kommentar om särskilda antaganden, kända brister i beräkningarna eller förklaringar. Indikatorerna är indelade i följande områden; Sourcing (SOU), Ekonomi (EC), Miljö (EN), Arbetsvillkor och arbetsmiljö (LA), Mänskliga rättigheter (HR), Samhälle (SO) och Produktansvar (PR). Indikatorer specifika för livsmedelssektorn anges med FP (food processing). Inom parentes anges vilken GRI-indikator som berörs.

● = fullständigt redovisat enligt GRI

◐ = delvis redovisat enligt GRI

Besök gärna vår hemsida www.lantmannen.com för mer information om hur vi arbetar med vårt ansvar eller för att ladda hem hela Års- och Hållbarhetsredovisningen.

Fråga om Hållbarhetsredovisningen

Kontakt: Claes Johansson, chef Hållbar utveckling

Telefon: +46 8 657 43 83

E-post : claes.johansson@lantmannen.com

Sourcing

Andel inköpt volym från leverantörer som uppfyller företagets sourcing policy (FP1)

- Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP1 definieras enligt GRI. Vi definierar "uppfyller" som att leverantören har leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct) i sitt avtal, har blivit riskbedömd och har en godkänd självutvärdering om de är medium eller högrisk-leverantörer.

Mål:

Alla leverantörer har SCoC i sitt avtal.
Alla leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym har följts upp till år 2012.

Resultat:

Rutinen är etablerad sedan 2009.

	2011	2010
Andel inköpsvolym (över 1 MSEK) som uppfyller SCoC	66 %	35 %

Andel leverantörer över 1 MSEK inköpsvolym som följts upp med riskbedömning och/eller självutvärdering

Definition: Leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym som riskbedöms och följs upp enligt följande arbetssätt med leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct).

Mål:

- 1) Riskbedömning av alla (över 1 MSEK) leverantörer utifrån SCoC till utgång år 2012.
- 2) Självutvärdering av alla (över 1 MSEK) medium och högriskleverantörer till utgång år 2012.

Resultat:

	2011	2010
Andel leverantörer (över 1 MSEK) som följts upp med riskbedömning/självutvärdering	20 %	10 %

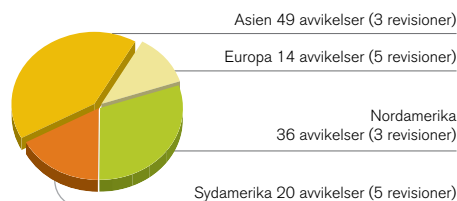
Arbetet med våra leverantörer beskrivs ytterligare på sidan 69-72 i Årsredovisning 2011.

Antal genomförda revisioner utifrån leverantörsuppförandekoden och antal identifierade avvikelser per region

Definition: genomförd revision enligt rutinen för leverantörsrevisioner. Identifierade avvikelser är alltid accepterade av den reviderade leverantören.

Resultat: Under 2011 genomfördes 16 leverantörsrevisioner, främst på jordbruksråvaror till foder och livsmedel.

Identifierade avvikelser per region

Andel inköpt volym som uppfyller erkänd internationell standard för ansvarsfull produktion (FP2)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP2 definieras enligt GRI. Vi redovisar indikatorn för två av våra råvaror, soja och palmolja.

Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder

Definition: Inköp RTRS soja, ton/ Totalt inköpt soja-produkter, ton) * 100 = % RTRS soja.
RTRS = Round Table on Responsible Soy.

Mål: 50 % RTRS certifierad soja år 2013.

Resultat: 22,6 % år 2011 (0 tidigare år, fanns ej tillgängligt på marknaden).

Kommentar: Lantmännen var ett av de första företagen i världen att köpa och RTRS – certifierad soja när den för första gången kom ut på marknaden år 2011. Vår policy för inköp och användning av sojaböner eller sojabaserade ingredienser antogs 2007-12-07. Övriga volymer handlar vi endast av företag som är medlemmar i RTRS. För mer information om Round Table on Responsible Soy, www.responsiblesoy.org

Andel RSPO certifikat för palmolja som ingrediens i livsmedel

Definition: Inköp certifikat för RSPO palmolja, ton/ Totalt inköpt palmoljeprodukter, ton) * 100 = % RSPO palmoljecertifikat.

Mål: 100 % RSPO certifikat för palmoljeprodukter som ingrediens i livsmedel år 2011 uppnåddes.

Resultat: 100 % RSPO certifikat år 2011 (17 % år 2010).

Kommentar: Målet omfattar palmolja som ingrediens i livsmedel, ej produkter från oljepalm som ingår som ingrediens i foder. Vår policy för inköp och användning av palmolja och produkter från oljepalm antogs 2007-12-10. För mer information om Round Table on Sustainable PalmOil, www.rspo.org och om handel med certifikat www.greenpalm.org.

Ekonomi

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (EC1)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC1 definieras enligt GRI som "Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde, inklusive intäkter, rörelsekostnader, ersättning till anställda, gåvor och andra samhällsinvesteringar, balanserad vinst samt betalningar till finansiärer och regeringar".

Resultat:

Ekonomiskt värde som skapats av Lantmännen för olika intressenter

MSEK	2011	2010	2009
Sålda produkter och tjänster	37 896	35 988	35 101
Anställda (personalkostnader)	5 419	5 502	5 851
Ägare (utdelning)	230	245	163
Ägare (återbäring och efterlikvid)	110	95	1
Leverantörer (inköpta varor och tjänster)	30 770	28 696	28 050
Staten (betalda skatter)	106	76	46

Mer information om skapat ekonomiskt värde till våra intressenter beskrivs i förvaltningsberättelsen i Årsredovisning 2011.

Finansiell påverkan, samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen (EC2)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EC2 definieras enligt GRI.

Resultat: Riskhantering och styrning beskrivs på sidorna 26-30. Lantbrukets beroende av och påverkan på prioriterade ekosystemtjänster beskrivs på sidorna 58-59 och vår klimatstrategi beskrivs på sidorna 74-75 i Årsredovisning 2011.

Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden (EC3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC3 definieras enligt GRI.

Resultat:

Förmånsbestämda pensionsplaner

MSEK	2011	2010
<i>Ofonderade planer:</i>		
Förpliktelser enligt svenska PRI		
Pensionsgaranti planer	-	1 691
Övriga ofonderade förpliktelser	37	51
Summa, ofonderade planer	37	1 742
<i>Fonderade planer</i>		
Förmånsbestämda förpliktelser enligt svenska PRI		
Pensionsgaranti planer	1 862	-
Övriga förmånsbestämda förpliktelser	128	133
Förvaltningstillgångars verkliga värde	-1 680	-99
Summa nettovärde, fonderade planer	310	34
Avsättning för pensioner, nettovärde	347	1 776

Ytterligare information om förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs under not 23 på sidan 129 och not 47 på sidan 138 i Årsredovisning 2011.

Väsentligt finansiellt stöd från det allmänna (EC4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Statliga stöd

MSEK	2011	2010
Erhållna bidrag som redovisats som intäkt	3	7
Erhållna bidrag som reducerat kostnader	14	12
Summa	17	19
Under året erhållna bidrag som reducerat värdet på anläggningstillgångar	0	3
Erhållna bidrag som redovisas som förutbetalad intäkt per bokslutsdagen	6	0

Miljö

Materialanvändning (EN1fp)

Delvis redovisat enligt GRI

Våra främsta och prioriterade råmaterial summeras i tabellen samt definieras och redovisas ytterligare nedan. Andra typer av material som används i verksamheten såsom förpackningsmaterial redovisas inte i dagsläget.

Indikator	2011	2010	2009
Andel Premium spannmål, %	2,0	4,6	9,1
Andel ekologisk spannmål, %	2,9	2,5	2,7
Andel svensk foderråvara, %	58	58	58
Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder, %	22,6	0 ¹	0 ¹
Andel inköp GMO soja för försäljning direkt till kund av total sojavolym	0	3,8	3,6
Andel RSPO certifikat palmoilja som ingrediens i livsmedel, %	100	17	0

¹ Tillgänglig på marknaden tidigast år 2011.

Andel Premium¹ spannmål

Definition: (Premium, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Premium.

Resultat: 2 % år 2011

Andel	2011	2010	2009	2008
	2,0 %	4,6 %	9,1 %	10,2 %

¹ Spannmål som uppfyller kundspecifika krav

Kommentar: Ett minskat kundintresse för Premium spannmål gör att andelen minskar. De svenska standardkraven uppfyller i många fall de speciella krav som vissa kunder har. Indikatorn omfattar invägt spannmål till division Lantbruk.

Mer information om våra spannmålskoncept hittar du på www.lantmannenlantbruk.se

Andel ekologisk spannmål

Definition: (Ekologisk spannmål, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Ekologisk spannmål.

Resultat: 2,9 % år 2011.

Ekologisk spannmål

Andel	2011	2010	2009
	2,9 %	2,5 %	2,7 %

Kommentar: Skörden av ekologisk spannmål 2011 var normal vilket ger en högre andel än föregående år då skörden av konventionell spannmål i Mellan-sverige var låg.

Andel svensk foderråvara

Definition: (Ursprung, ton/ Total, ton) * 100 = % av respektive ursprung.

Resultat: 58 % år 2011 (58 % år 2010 och 2009).

Kommentar: Andelen svenska råvaror är oförändrad, 58 %, EU 24 % och utanför EU 18 %. För några råvaror är ursprunget både svenskt och från EU. I dessa fall har en uppskattning gjorts av vilket ursprung som är det dominerande. Kvantitativt små råvaror och foder-tillsatser med varierande ursprung har inte tagits med.

Importerad GMO soja för försäljning direkt till kunden, volym och andel

Definition: Volym importerad GMO soja, ton. Andel (inköp av GMO soja, ton/totalt inköp av soja, ton) * 100 = % GMO soja.

Resultat: 0 % GMO soja år 2011.

	2011	2010	2009	2008
Lantmännens volym GMO – soja, ton	0	6 432	6 598	5 047
Andel GMO-soja av Lantmännens totala sojavolym, %	0	3,8	3,6	2,5

Kommentar: GMO soja slutade säljas till lantbrukare år 2011 då marknadens krav ändrade sig. Vi säkerställer att den GMO-fria sojan verkligen är GMO-fri genom att teckna avtal på GMO-fri soja och analysera mottagen vara.

Fosfor via foder i ton

Definition: Tillsatt fosfor i tillverkat foder och mineralfoder, ton.

Resultat: Mängden tillsatt fosfor år 2011 är 1164 ton, vilket är i nivå med föregående år.

Fosfor,
tillsatt i foder och mineralfoder
Ton

Kommentar: Jämfört med 2007-2008 har fosforförbrukningen 2010 nästan halverats. Under 2009 var ekonomin ansträngd i mjölkproduktionen och både foder- och mineraltilldelning drogs ner. Den ökning som skett 2010 får ses som en återgång till mer normal utfodringsnivå som motsvarar djurens behov.

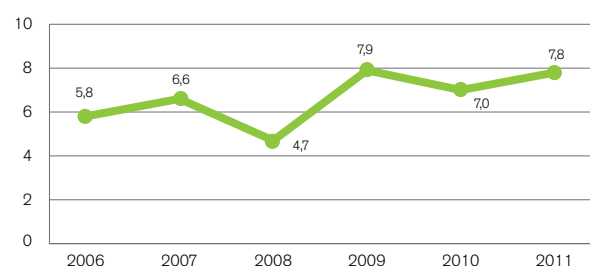
År 2008 gjordes en stor kartläggning av mineralinnehållet i svenskt vallfoder som har gett underlag för att kunna minska tillsatsen av fosfor i foder och mineralfoder till mjölkkor och köttjur. Till grisar och fjäderfä har en tillsats av enzymet fytas gjort att dessa djur bättre kunnat utnyttja den fosfor som finns naturligt i spannmålen. Även till dessa djur har tillsatsen av extra fosfor kunnat minskas. Dessa åtgärder minskar mängden fosfor som tillsätts via fodret vilket i sin tur minskar risken för oönskat näringsläckage av fosfor från stallgödseln.

Kadmium i fosforgödsel

Definition: $X \text{ ppm Cd i fosfor} = \frac{\text{g/ton fosfor (i gödsel)}}{\sum (\text{ton inköpt fosfor} * \text{kadmiumhalt, g/ton}) / \text{Totalt ton fosfor (i gödsel)}}$

Resultat: 7,8 gram kadmium per ton fosfor i gödsel år 2011.

Kadmium
Gram per ton fosfor

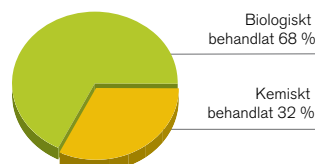
Kommentar: Vi har krav på låga kadmiumhalter vid inköpshanteringen och varje inköp av mineralgödsel med fosforinnehåll analyseras. Halten har de senaste åren legat mellan 4 och 8 ppm.

Utfallet beräknas utifrån mottaget tonnage i båttransporter. Varje båtleverans går igenom och på varje båt görs en kadmianalys. Ett vägt medeltal beräknas för hela det mottagna tonnaget. Utfallet utgår från gödselår, ej kalenderår. Jämförelsen mellan åren störs av att sortimentet förändras p.g.a. pris-skillnader mellan olika produkter.

Läs mer på sidan 69-71 i Årsredovisning 2011.

Andel biologiskt¹ behandlat utsäde

Definition: $(\text{biologiskt behandlat} + \text{obehandlat spannmålsutsäde, ton}) / \text{Totalt producerat spannmålsutsäde, ton} * 100 = \% \text{ biologiskt behandlat}$.

¹ Biologiskt behandlat innebär att utsäde har behandlats med hjälp av naturliga mikroorganismer eller värmebehandling för att erhålla ökad motståndskraft mot skadegörare. Obs! Ny definition från år 2010 är att indikatorn även inkluderar utsäde som inte behandlats alls.

Mål: Att fortsätta utveckla biologisk (mha mikroorganismer eller termisk) behandling av utsäde för att minska användningen av kemisk behandling.

Resultat: Andelen obehandlat och biologiskt behandlat utsäde var 68 % år 2011 (63 % år 2010).

Kommentar: Biologisk behandling finns sedan tidigare för vårsådd spannmål och är förstahandsvalet för allt bruksutsäde. Arbete pågår att utveckla biologisk behandling för höstsådd spannmål.

Andel ekologiskt utsäde

Definition: (försäljning ekologiskt utsäde, ton/Total försäljning av utsäde, ton * 100 = % ekologiskt utsäde.

Resultat: 7,3 % år 2011

Andel	2011	2010	2009	2008
	7,3 %	6,5 %	7,0 %	6,0 %

Kommentar: Svagt ökande efterfrågan på ekologiskt utsäde.

Andel ekologiskt foder

Definition: (ekofoder, ton/total, ton) * 100 = % ekofoder

Resultat: 7,1 % år 2011

Ekologiskt foder
%

Kommentarer: Efterfrågan på ekologiska foder fortsätter att öka i samma takt som tidigare år på grund av ökning av ekologisk ägg- och mjölkproduktion.

Direkt energianvändning per primär energikälla (EN3)

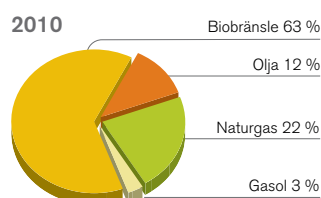
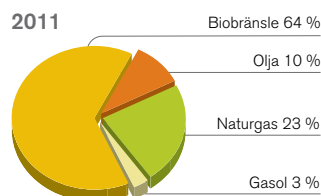
Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN3 definieras enligt GRI.

Resultat:

Energikälla	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)	2009 GWh (TJ)
Olja	93 (334)	124 (446)	139 (500)
Naturgas	217 (781)	213 (767)	213 (766)
Gasol	28 (101)	28 (101)	30 (111)
Biobränsle	611 (2 201)	628 (2 261)	532 (1 914)
Stadsgas	0 (0)	0 (0)	3 (11)
Total	949 GWh (3 418 TJ)	993 GWh (3 575 TJ)	914 GWh (3 302 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi.

Total minskning i direkt energianvändning per primär energikälla beror framförallt på minskningen i förbrukning av olja, vilket är i enlighet med Lantmännens ambitioner att fasa ut eldningsolja. Andelen biobränsle ökar svagt.

Andel flytande fossilt bränsle har minskat med 2 procentenheter från föregående år.

Andel naturgas har ökat med en procentenhet från föregående år och ligger nu på värdet för 2009.

Andel propan och stadsgas är oförändrad från föregående år.

Indirekt energianvändning per primär energikälla (EN4)

Delvis redovisat enligt GRI

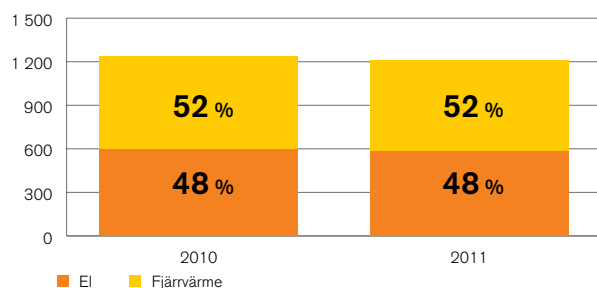
Definition: EN4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Energikälla	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)	2009 GWh (TJ)
El	584 (2 102)	598 (2 153)	588 (2 116)
Fjärrvärme	625 (2 249)	638 (2 297)	540 (1 943)
Total	1 208 GWh (4 350 TJ)	1 236 GWh (4 450 TJ)	1 128 GWh (4 059 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

Indirekt energianvändning GWh

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi.

Total reduktion av indirekt energianvändning överstiger 2 % av 2010 års värde, vilket är i enlighet med Lantmännens ambitioner att effektivisera energianvändning. Förändringen är direkt proportionell mot minskning av el och fjärrvärme vilket visas i tabellen. I grafen visas att fördelningen mellan el och fjärrvärme är oförändrad.

Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar (EN5)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN5 definieras enligt GRI.

Resultat: Lantmännens systematiska energieffektivisering är integrerat i arbetssättet LEAD. Som står för "Learn, Engage, Analyze, Do" och är en metod för konkret förbättringsarbete, där varje medarbetares delaktighet, kunskap och engagemang är central. En stor del av LEAD-aktiviteterna som är relaterade till tryckluft, belysning och tomgångslast syftar till att minska el- och energianvändningen.

Några exempel på initiativ:

- **Udermätning av energianvändning.** Genom att installera undermätare på stora förbrukare kan ett mer precist effektiviseringsarbete utföras. Under 2011 ökade etableringstakten.
- **Effektivare tryckluft.** Fortsatt arbetet med effektivare tryckluftsanvändning inom hela koncernen. Arbetet pågår med att prioritera initiativ för att nå större effekt. Sänkning av tryck, läckagesök och värmeåtervinning.
- **Minskad tomgångslast.** Fortsatt arbete med, och etablerad uppföljning av tomgångslast.
- **Initiativ för att förenkla kunskapsutbyte.** Internt webbforum med fokus på energihushållning.
- **Tömning av spannmålstorkar.** Vid flera av Lantmännens Lantbruks spannmålsanläggningar har tömning av spannmålstorkar genomförts, detta för att undvika varmhållning vintertid.
- **Effektiva ersättningsinvesteringar.**

Ytterligare information om vårt arbete med klimatfrågan och effektiva resursanvändning beskrivs på sidorna 73-75 i Årsredovisning 2011.

Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnybar energi (EN6)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN6 definieras enligt GRI.

Resultat:

Produkter baserade på förnybar energi

Lantmännens division Energi är ett av Sveriges ledande bioenergiföretag med tillverkning av förnybar energi och gröna industriprodukter. Exempel på produkter är drivmedelsetanol, fjärrvärme, värmepellets samt alkylatbensin.

GreenLine – vårt koncept för hållbar logistik

Lantmännen står fast vid ambitiösa åtgärder för att nå klimatmålet, att minska utsläppen från produktion och transporter med 15 % till 2013 och 40 % till 2020.

Lantmännen jobbar aktivt med att ställa krav på transportörer om effektivisering i transporter. Under 2011 har flera förhandlingar resulterat i byte av bränsle till diesel som har en hög förnyelsebar andel och därmed lägre koldioxidutsläpp. Även internt arbetar Lantmännen med effektiviseringar som medför förbättrad logistik.

Effektiv körning minskar bränslekostnaden och CO₂

Under året har tekniskt förarstöd installerats i majoriteten av de bulkbilar som transporterar foder för division Lantbruk samtidigt har chaufförerna genomgått ecodriving utbildning med kompletterande stöd. Detta har inneburit en effektivisering med 5 % CO₂ i dessa bilar vilket motsvarar cirka 300 ton CO₂.

Unibake

I Danmark har "Modul lastbilar" (lastbilar som har dispens att transporterar samma mängd som 3 lastbilar) startat och övergått från försök till standard transport i vissa korridorer (bestämda körsträckor). Detta påverkar transporterna Holstebro – Vejle och till viss del Hatting – Vejle.

I Sverige har utvecklingsteam inom LEAD optimerat flöde från Örebro vilket har resulterat i ca 100 ton CO₂ besparing. Även förpackningsoptimering är prioriterad.

Total direkt och indirekt utsläpp av växthusgaser, i vikt (EN16)

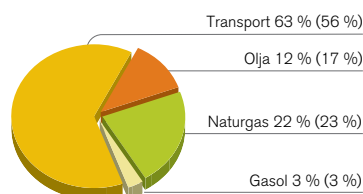
Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN16 definieras enligt GRI.

Resultat:

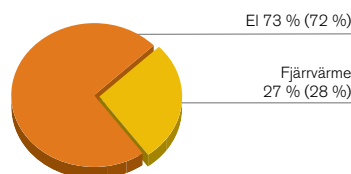
Ton CO ₂	2011	2010	2009
Direkta emissioner	205 273	189 395	195 349
Indirekta emissioner	203 356	196 057	192 825
Total	408 629	385 452	388 174

Fördelning direkta emissioner per energikälla

Utsläpp från direkt användning ökar under 2011, främst på grund av ökade transporter. Vi ser dock en kraftig minskning av användning av eldningsolja, en minskning på hela 24 % jämfört med 2010 års förbrukning – helt enligt Lantmännens ambitioner. Andelen utsläpp från flytande fossila bränslen minskar med fem procentenheter.

Fördelning indirekta emissioner per energikälla

Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi. Trots att minskning av indirekt energianvändning överstiger 2 % av 2010 års värde ser vi inte samma trend för koldioxidutsläpp. Främsta orsaken till detta är att omfattning och precision i beräkning av koldioxidekvivalenter för anläggningar utanför Skandinavien har förbättrats. Därmed visar 2011 års värden effekten av en mer global energimix. I grafen visas att fördelningen mellan el och fjärrvärme har ändrats med en procentenhet, till elens fördel.

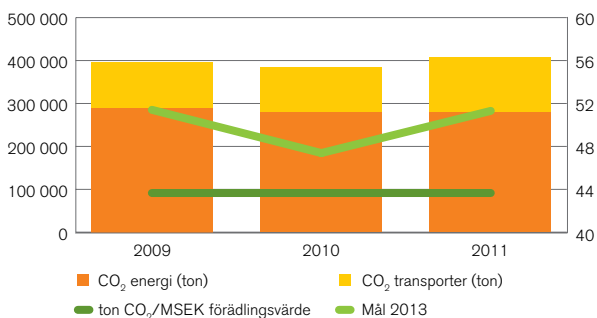
Koldioxidutsläpp per förädlingsvärde, ton per miljoner kronor

Definition: Koldioxidutsläpp tusen ton per MSEK förädlingsvärde.

Mål: Att koldioxidutsläppen ska minska med 40 % i relation till förädlingsvärdet mellan 2009 och 2020. Delmålet för år 2013 är 15 %.

Resultat: ±0 år 2011 jämfört med basåret 2009.

	2011	2010	2009
CO ₂ energianv (tusen ton)	279	279	289
CO ₂ transporter (tusen ton)	130	106	106
ton CO ₂ /MSEK förädlingsvärde	51,3	47,4	51,4
Mål 2013	43,7	43,7	43,7
Mål 2020	30,8	30,8	30,8

Kommentar: För koldioxidutsläpp från Lantmännens anläggningar ser vi en viss minskning jämfört med 2010. Omfattning och precision i beräkning av koldioxidutsläpp från anläggningar utanför Skandinavien har förbättrats vilket medför ett ökat utsläppsvärde från indirekt energianvändning. Det vill säga föregående års värden är underskattade. Indikatorn påverkas dock i positiv riktning av vårt arbete med att fasa ut eldningsolja.

Beräknat koldioxidutsläpp från transporter ökar 2011. Huvuddelen av ökningen beror på en förbättrad rapporteringsnoggrannhet. Det vill säga föregående års värden är underskattade. Dock kan en viss del av ökningen förklaras av ökad långväga export med sjötransport.

En annan anledning till försämringen av indikatorn "CO₂/MSEK per förädlingsvärde är att Lantmännens förädlingsvärde har minskat jämfört med föregående år."

Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, i vikt samt uppnådd minskning (EN18)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN18 definieras enligt GRI.

Resultat: Se EN 6 ovan samt Årsredovisning 2011, sidorna 44-47 för beskrivning av division Energis verksamhet inom bioenergi och grön kemi. Sidorna 73-75 för vårt arbete med effektiv resursanvändning och sidorna 77-79 för produkter och tjänster som vi erbjuder lantbrukare, konsumenter och företagskunder.

Antal och volym av väsentligt spill (EN23)

Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EN23 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga väsentliga spill har rapporterats.

Monetärt värde av betydande böter följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser (EN28)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN28 definieras enligt GRI "Monetärt värde av betydande böter, och det totala antalet icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser".

Resultat: Under 2011 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor (EN29)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN29 definieras enligt GRI "Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i verksamheten, inklusive transport av arbetskraft".

Resultat: Se EN6 och sido 74 i Årsredovisning 2011.

Arbetsmiljö och sociala villkor

Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region (LA1)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Medelantal anställda = totalt antal arbetade timmar dividerat med företagets eller landets normala årsarbetstid för en heltidsanställd.

Resultat: 10 296 medelantal anställda, varav 67 % män och 33 % kvinnor per den sista december 2011.

Anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	varav		2010	varav
	2011	kvinnor		
Koncernen				
Sverige	4 506	29 %	4 650	29 %
Danmark	2 084	30 %	2 225	32 %
Tyskland	839	28 %	851	29 %
Storbritannien	603	21 %	435	19 %
Polen	513	29 %	515	31 %
Norge	452	34 %	401	41 %
Belgien	372	33 %	366	35 %
Ukraina	243	58 %	269	58 %
USA	215	31 %	210	30 %
Ryssland	160	52 %	130	48 %
Lettland	137	30 %	134	31 %
Finland	59	15 %	54	15 %
Ungern	41	54 %	42	55 %
Estland	34	15 %	35	17 %
Nederländerna	14	14 %	7	14 %
Litauen	11	9 %	13	15 %
Spanien	9	44 %	8	50 %
Frankrike	4	0 %	3	0 %
Japan	-	-	2	0 %
Totalt i koncernen	10 296	30 %	10 350	31 %
Moderföretaget				
Sverige	1 157	35 %	1 099	34 %
Totalt i Moderföretaget	1 157	35 %	1 099	34 %

Sidan 113 (Not 5) i Lantmännens Årsredovisning och Hållbarhetsredovisningen 2011.

Kommentar: Redovisar inte uppdelning per anställningsform.

Omfattning av skador, arbetsrelaterade sjukdomar och sjukfrånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region (LA7)

Fullständigt redovisat enligt GRI

Sjukfrånvaro totalt i koncernen

Definition: Sjukfrånvaron anges i % av ordinarie arbetstid.

Resultat:

Sjukfrånvaro	2011	2010
%		
Koncern, totalt	3,7	4,0
Division Lantbruk	2,6	n.a.
Division Maskin	2,9	n.a.
Division Livsmedel	4,5	n.a.
Division Energi	1,5	n.a.

Sjukfrånvaro

% av total arbetstid	2011	2010	2009
Kvinnor	4,7 %	4,6 %	5,6
Män	3,3 %	3,8 %	4,0
Total	3,7 %	4,0 %	4,6

Olycksfall

Definition & avgränsning:

- Icke dödliga eller dödliga olycksfall uppkomna under arbetet.
- Olycksfall där konsekvenserna resulterar i minst en förlorad schemalagd dag efter att olycksfallet inträffat.
- Färdolycksfall (*till och från arbetet*) ingår ej.
- Olycksfallsfrekvens/Injury Rate (IR).
Olyckor per miljon arbetade timmar: totalt antal olyckor/totalt faktiskt arbetade timmar för alla medarbetare x 1 000 000 timmar = x antal olyckor per miljon arbetade timmar.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land samt oberoende entreprenörer som arbetar på arbetsplatsen vars organisation är ansvarig för den generella arbetsmiljön och säkerheten.

Resultat:

Olyckor och tillbud

	2011	2010
Antal dödsfall på grund av olycka i arbetet	0	0
Antal olycksfall ¹	313	326
Olycksfallsfrekvens ²	24,4	22,0
Antal inrapporterade tillbud ³	915	1 005
Antal tillbud per olycksfall (med frånvaro)	2,9	3,1

¹ Arbetsrelaterad olycka som resulterar i minst en dags frånvaro efter att olycksfallet inträffat.

² Olycksfallsfrekvensen definieras som antal olyckor per miljoner arbetstimmar (faktiskt arbetade timmar).

³ Tillbud definieras som oönskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Olycksfallsfrekvens: 24,4. Vanligast förekommande olyckstyp är typ 5 av Arbetsmiljöverkets kategorier (skada av maskin/maskindel). Inga dödsfall har inrapporterats.

Kommentar: Antalet rapporterade olyckor under 2011 var 313 stycken, vilket är en minskning med 4 % jämfört med 2010 (326 stycken).

Unibake som utmärkte sig kraftigt i olycksrapporteringen under 2010, rapporterades som helhet en olycksfallsfrekvens i paritet med övriga delar av lantmännen under 2011.

Belgien som tidigare haft en vidare definition av olycka minskar markant i antal rapporterade olyckor men ligger tillsammans med Finland fortfarande mycket högt.

Maskin har under 2011 en mycket hög olycksfallsfrekvens, vilket inte varit fallet under tidigare år.

Lantmännens Injury rate på 24 kan jämföras med svensk branschstatistik för t.ex. kategori Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvarutillverkning med olycksfallsfrekvens 27 (2010).

Tillbud (LA7)

Definition: En oönskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Avgränsning: Gäller under arbete.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land.

Resultat: Totalt antal tillbud under 2011 är 915, vilket är en minskning med 9 % från 2010. Det ojämnade antalet rapporterade tillbud kan antas bero på olika kultur och synsätt på förbättringar. Generellt gäller att där stort fokus läggs på tillbudsrapportering och systematiskt arbete finns också stort fokus på förbättringar.

Den vanligaste kategorin av tillbud är enligt Lantmännens kategori Typ 2. Tillbudet antas bero på brister avseende- eller olämplig/a: Utrustning, anordning, maskin, produkt, material, underhåll och service.

Friskgrupp

Definition & avgränsning: Antal medarbetare som enligt Lantmännens hälsoscreeningsenkät befinner sig i friskgruppen/totalt antal personer som deltagit i hälsoscreeningen.

Medarbetare som befinner sig i friskgruppen antas kunna prestera en hel arbetsdag och fortfarande har ork över till sin fritid. En deltagare befinner sig i friskgruppen om den uppfyller samtliga kriterier nedan;

- A.** Uppskattar sin hälsa till minst 3 på en skala mellan 1-5 (1 = mycket dåligt och 5 = mycket bra).
- B.** Bedömer sig orka minst lika mycket som andra i sin ålder.
- C.** Röker inte dagligen.
- D.** Uppger sig motionera minst 1 gång per vecka eller uppger att de motionerar då och då och samtidigt skattar sin hälsa till 4 eller 5 samt bedömer att de orkar mer än andra i sin ålder.

Målgrupp: Under perioden 2009-2011 har 4 666 medarbetare genomfört hälsoscreening, åtminstone en gång.

Resultat: (enligt senast genomförd hälsoscreening) I dagsläget befinner sig 61,8 % i friskgruppen och målet är 75 % år 2011.

Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling (LA 12)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Varje chef inom Lantmännen ska ha medarbetarsamtal med sina medarbetare minst en gång om året. Detta berör samtliga medarbetare i koncernen och följs upp i medarbetarundersökningen Insikt.

Resultat: Undersökningen som genomfördes 2011 visar att 75 % av medarbetarna har haft medarbetarsamtal. Merparten av dessa är nöjda med kvalitén på samtalen, dock kommer detta fortsatt vara ett prioriterat utvecklingsområde.

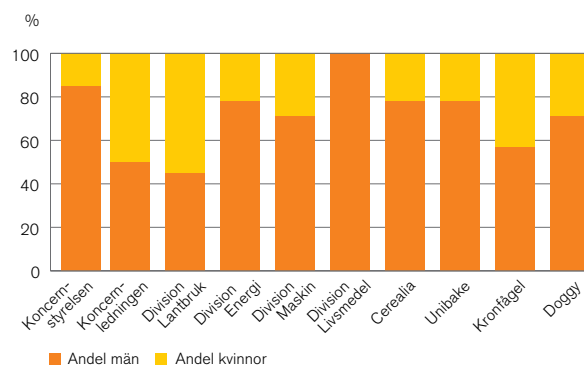
Kommentar: Ny mätning genomförs under första kvartalet 2013.

Sammansättning av styrelse och ledning nedbrutet på kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer (LA13)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Enligt GRI.

Resultat:

Kommentar: Redovisar inte sammansättning utifrån minoritetsgrupptillhörighet.

Mänskliga rättigheter

Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt vidtagna åtgärder (HR2)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Andel inköpsvolym som granskats enligt leverantörsuppförandekoden. Graden av kontroll och uppföljning anpassas till den riskkategori leverantören tillhör.

Mål och resultat:

Mål:

- 1) Riskbedömning av alla (med inköp över 1 MSEK) leverantörer utifrån SCoC till utgång år 2012.
- 2) Självutvärdering av alla (med inköp över 1 MSEK) medium och högriskleverantörer till utgång år 2012.

Resultat:

	2011	2010
Andel leverantörer (med inköp över 1 MSEK) som följts upp med riskbedömning/självutvärdering	66 %	35 %

Arbetet med våra leverantörer beskrivs ytterligare på sidan 69-72 i Årsredovisning 2011.

Utbildning av medarbetare i frågor rörande mänskliga rättigheter (totalt antal timmar samt andel utbildade medarbetare) (HR3)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Andel av Lantmännens medarbetare som genomgått e-utbildning i uppförandekoden.

Mål: 100 % 2011

Resultat: 93 % 2011 (83 % 2010)

Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder (HR4)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: HR4 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall av diskriminering har rapporterats.

Kommentar: Styrande dokument är Lantmännens uppförandekod och policy för jämställdhet och mångfald.

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker identifierats vad gäller fackföreningsfrihet, och vidtagna åtgärder (HR5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörers verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: vi har livsmedelsverksamhet i Lettland och Ryssland som identifierats som högrisk länder vad gäller fackföreningsfrihet. Riskbedömningen har gjorts utifrån tillgängliga interanationella riskindex.

Referens

Global Freedom of Association Score, Freedom house. These scores in turn are determined by the sum of the scores for three subindicators:

- 1. Freedom of assembly, demonstration, and open public discussion ;*
- 2. Freedom for nongovernmental organizations;*
- 3. The right of trade unions to exist independent of the state and the existence of effective collective bargaining.*

http://www.freedomhouse.org/uploads/2008_11_14_FOA_Report.pdf

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för barnarbete identifierats, och vidtagna åtgärder (HR6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörers verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: Vi har inte någon verksamhet i något högrisk land vad gäller barnarbete. Riskbedömningen har gjorts utifrån tillgängliga interanationella riskindex.

Referens:

Maplecroft, Child labour Index

An index guided by relevant ILO conventions on child labour to enable companies to identify and evaluate risks relating to child labour within their supply chains, operations and distribution networks. Maplecroft also recognises the vulnerability of 15-18 year olds whose work is illegal under international law if it is hazardous to health and well-being and captures this within this index if the datasets are available. <http://maplecroft.com/about/news/child-labour-index.html>

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för tvångsarbete identifierats, och vidtagna åtgärder (HR7)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: Lantmännen genomför löpande riskbedömning och utvärdering av den egna och leverantörers verksamheter utifrån uppförandekoden.

Resultat: Vi har livsmedelsverksamhet i Lettland och Ryssland som identifierats som högrisk länder vad gäller tvångsarbete. Riskbedömningen har gjorts utifrån en rapport från Maplecroft: (www.maplecroft.com) where the countries categorized based on different aspects such as the Human Rights Risk Index, Human Rights Complicity Risk Index, Human Security Risk Index, Labour Rights and Protection and Risk Index Civil Liberties Risk Index. The assignment has since been compared with the Transparency International index of country risk for corruption and a country categorization from FTSE-4Good IBEX Index (www.ftse.com) concerning the risk of human rights.

Samhälle

Hälsosamma och prisvärda livsmedel (FP4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP4 definieras enligt GRI.

Resultat: På sidorna 12-13, 25, 31, 62, 77-79 i Årsredovisning 2011 beskrivs vårt ansvar och arbete med forskning för bättre hälsa och åtgärdsprogram.

Procentandel och totala antalet affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption (SO2)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO2 definieras enligt GRI.

Resultat: Under året togs ett riskscreeningsverktyg fram som hanterar riskerna inom uppförandekoden. Screeningen görs enligt samma principer som vi bedömer våra leverantörer efter, det vill säga riskanalysen baseras på typ av verksamhet, råvaror, land och bransch. Detta jämförs sedan med tillgängliga riskindex från etablerade organisationer, exempelvis korruptionsindex från Transparency International och kartläggning av vattentillgång av World Business Council for Sustainable Development.

En första screening av Lantmännens verksamhet påbörjades under året och kommer att implementeras löpande. Resultatet ger underlag för varje verksamhet att ytterligare prioritera relevanta risker i sitt strategiska arbete.

Arbetet med riskhantering och styrning beskrivs ytterligare på sidan 26-30 i Årsredovisning 2011.

Procentandel av de anställda som genomgått utbildning avseende motverkan mot korruption (SO3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO3 definieras enligt GRI som "Procentandel av de anställda som genomgått utbildning i organisationens policys och rutiner avseende motverkan mot korruption".

Resultat: 93 % av anställda har under år 2011 genomfört utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ska agera socialt och miljömässigt ansvarstagande. Där affärsetik inklusive korruption ingår som en av fem områden. Utbildningen finns tillgänglig i sju språk. Målet är att alla anställda ska genomföra utbildningen.

Kommentar: Styrande dokument är också Policy för representation och kundvård, Etiska riktlinjer för inköp, Värdegrund.

En koncernövergripande konkurrensrättslig utbildning för nyckelpersoner ska genomföras under år 2012.

Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter (SO4)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO4 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga incidenter rapporterade.

Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying (SO5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO5 definieras enligt GRI Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.

Resultat: Sida 44-45, 63-64 i Årsredovisning 2011.

Totalt värde av bidrag och gåvor till politiska partier, politiker och likartade institutioner (SO6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO6 definieras enligt GRI.

Resultat: Vi ger inget ekonomiskt stöd till politiska partier eller religiösa organisationer.

Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter (SO7)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO7 definieras enligt GRI "Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter, överträdelse av konkurrenslagstiftning och monopolbeteende, samt utfallet."

Resultat: Inga juridiska åtgärder har rapporterats för 2011.

Belopp för betydande böter för brott mot gällande lagar och bestämmelser (SO8)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO8 definieras enligt GRI "Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot gällande lagar och bestämmelser."

Resultat: Under 2011 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Produktansvar

Andel av produktionsvolym som tillverkats i anläggningar certifierade för livsmedelssäkerhet (FP5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP5 definieras enligt GRI.

Resultat: Samtliga livsmedelsproducerande anläggningar är certifierade enligt internationell standard för livsmedelssäkerhet, såsom ISO 22000 eller BRC, och granskas av oberoende tredje part.

Kommentar: Nya anläggningar ska uppfylla kraven inom två år.

Policy och rutiner vad information till konsumenterna om ingredienser och näringsvärden etc, utöver lagstiftade krav (FP8)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP8 definieras enligt GRI

Resultat: All marknadsföring av Lantmännens produkter ska vara korrekt och följa gällande lagstiftning och andra riktlinjer. Mervärden i form av hälsofrämjande egenskaper eller miljömässiga fördelar kommuniceras endast när dessa är väldokumenterade och vetenskapligt belagda.

Typ av produktinformation som krävs, samt andel av produkter som berörs (PR3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR3 definieras av GRI

Resultat: Information om näringsinnehåll och ingående ingredienser finns på Lantmännens samtliga livsmedels- och foderprodukter, information om råvarornas ursprung finns på en del av produkterna. För alla foderprodukter och flera livsmedelsprodukter finns klimatdeklarationer framtagna. På samtliga konsumentförpackningar finns information om källsortering av förpackningen.

Antal fall där bestämmelser och frivilliga koder för information och märkning av produkter följts (PR4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR4 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga överträdelser av regelverk eller frivilliga koder har rapporterats

Rutiner för kundnöjdhet, inkl. resultat från kundundersökningar (PR5)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR5 definieras enligt GRI.

Resultat: Kund- och konsumentundersökningar görs regelbundet.

Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadsföring (PR6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR6 definieras enligt GRI.

Resultat: Riktlinjer för affärsetik och marknadsföring ingår i uppförandekoden med övergripande ansvar och uppföljning i koncernledningen.

Antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknads-kommunikation inte följs (PR7)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR7 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall har rapporterats, där bestämmelser gällande marknads-kommunikation inte har följts.

Totalt antal underbyggda klagomål gällande överträdelser mot kundintegri-teten och förlust av kunddata (PR8)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR8 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga underbyggda klagomål gällande överträdelser mot kundintegritet och förlust av kund-data har kommit till vår kännedom.

Belopp avseende betydande böter för brott mot gällande lagar gällande av produkter och tjänster (PR9)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Enligt GRI Belopp avseende betydande böter för brott mot gällande lagar och regler gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster.

Resultat: Under 2011 har Lantmännen inte bötes-belagts med betydande belopp.

Djuromsorg

Andel och totalt antal djur uppfödda och/eller förädlade per art och rastyp (FP9)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP9 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra 49 gårdar och i Danmark hos någon av våra 70 gårdar. Den totala produktionen av svensk kyckling ökade med cirka 7 % och ligger på cirka 78,5 miljoner kycklingar varav Kronfågel står för drygt hälften. I Danmark produceras 110 miljoner kycklingar per år och av detta står Danpo för 44 miljoner.

Vår verksamhet inom Lantmännen Kronfågel beskrivs ytterligare på sidan 54-55 i Årsredovisning 2011.

Andel och totalt antal djur uppfödda och/eller förädlade, per art och rastyp, per huseringstyp (FP11)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP11 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra 49 gårdar och i Danmark hos någon av våra 70 gårdar. Den totala produktionen av svensk kyckling ökade med cirka 7 % och ligger på cirka 78,5 miljoner kycklingar varav Kronfågel står för drygt hälften. I Danmark produceras 110 miljoner kycklingar per år och av detta står Danpo för 44 miljoner. Enligt Svensk Fågels djuromsorgsprogram föds kycklingarna upp fritt i stallar med en ströbädd av halm eller kutterspån.

Policy och rutiner för antibiotika, antiinflammatoriska hormon och/eller tillväxt främjande behandlingar, per art och rastyp (FP12)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP12 definieras enligt GRI.

Resultat: Svensk kyckling är uppfödd på någon av våra 49 gårdar och i Danmark hos någon av våra 70 gårdar. Till grund för allt vårt arbete ligger nationell djurskyddslagstiftning. I Sverige följer vi även branschorganisationens Svensk Fågels djuromsorgsprogram som omfattar 31 kontrollpunkter för uppfödning av kyckling samt riktlinjer vid transport och slakt. I Sverige får hormoner inte användas vid uppfödning av matfågel. Generell användning av antibiotika är förbjudet och skall endast användas, efter veterinär förskrivning, för att lindra och bota sjukdom hos djur. Läs gärna mer på www.kronfagel.se, www.danpo.dk och www.svenskfagel.se

Totalt antal fall av bristande efterlevnad av lagstiftade krav och frivilliga standarder, förordningar och anslutning till frivilliga standarder med anknytning till transport, hantering och slakt metoder (FP13)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP11 definieras enligt GRI.

Resultat: Till grund för allt vårt arbete ligger nationell djurskyddslagstiftning. I Sverige följer vi även branschorganisationens Svensk Fågels djuromsorgsprogram som omfattar 31 kontrollpunkter för uppfödning av kyckling samt riktlinjer vid transport och slakt. En övergripande riktlinje är att minimera stress hos djuren vid transport och slakt. Programmet anger också detaljerade regler och krav för att undvika onödigt lidande vid hantering, transport och slakt. Mer information finns på www.svenskfagel.se Lantmännen Kronfågel är föremål för ett ärende hos åklagarmyndigheten i Sörmland. Anmälan rör eventuellt brott mot djurskyddslagen.

Ordlista och definitioner

Biobränslen • Förnybara bränslen som produceras från levande organismer (biomassa) och därför inte orsakar något nettotillskott av koldioxid till atmosfären vid förbränning. Ved, bränslepellets, biogas samt etanol framställd från spannmål är exempel på biobränslen.

Bioenergi • Framställs av biomassa som kontinuerligt nybildas. Med biomassa avses biologiskt material som inte omvandlas kemiskt eller biologiskt i någon större grad. Bioenergi är en förnybar energikälla vars andel av den totala energi-användningen har ökat de senaste decennierna.

Ekologisk odling • I den ekologiska odlingen tillåts inte användning av mineralgödsel eller kemiska bekämpningsmedel. Odlingen utnyttjar i stället naturliga processer för att bevara jordens bördighet och motverka angrepp på grödan. En väl avvägd växtföljd är viktig och ofta krävs djur på gården.

Ekosystem • Ett ekosystem är en avgränsad del av naturen. Ekosystemet består dels av det levande som finns inom systemet (växter, djur, mikroorganismer), dels av det icke levande (vatten, vind, mineraler).

Ekosystemtjänst • De tjänster som ekosystem tillhandahåller "gratis" och som på något sätt gynnar människan. Exempelvis vattenrening, pollinering, naturlig skadedjursbekämpare och att bördig jord bildas.

Fossila bränslen • Ej förnybara energikällor till exempel kol, naturgas och olja. Vid förbränning av fossila bränslen bildas bland annat koldioxid varvid atmosfären får ett nettotillskott av koldioxid som bidrar till en förstärkt växthuseffekt.

Förnybara energikällor • Förnyas kontinuerligt och exempel på sådana är sol, vind, vatten och biobränslen.

GRI • Global Reporting Initiative. Ger ut riktlinjer för hållbarhetsredovisning som på frivillig basis kan användas av organisationer för att redovisa miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter av deras verksamhet, produkter och tjänster.

Global Compact • FN-initiativ för ansvarsfullt företagande. Ett internationellt ramverk med universellt accepterade principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt mot korruption.

GMO • Genmodifierade organismer, växter eller djur med egenskaper som tillförts med hjälp av genteknik.

Kadmium • Tungmetall som finns naturligt i marken men också tillförs åkermarken via gödningsmedel. Kadmium och dess föreningar har giftiga egenskaper och kan orsaka negativa hälso- och miljöeffekter.

Klimatdeklaration • Redovisar en produkts klimatpåverkan under hela dess livscykel. Baseras på vetenskapliga metoder enligt internationella standarder och uttrycks i koldioxidekvivalenter.

Koldioxidekvivalenter • Enhet som gör det möjligt att jämföra klimatpåverkan från olika växthusgaser.

LEAD • (Learn, Engage, Analyze, Do). Lantmännens metod för systematiskt och långsiktigt förändringsarbete.

RME • Rapsmetylester som också benämns biodiesel.

RSPO • Round Table on Sustainable PalmOil. Internationell rundabordsprocess för att ta fram kriterier för hållbar palmolja.

RTRS • Round Table on Responsible Soy. Internationell rundabordsprocess för att ta fram kriterier för hållbar soja.

Uppförandekod • Från det engelska begreppet Code of Conduct. Riktlinjer för hur ett företag eller organisation på ska bedriva sin verksamhet på ett etiskt och ansvarstagande sätt.

Form & produktion: Wildeco
Foto: Johan Olsson, Lantmännens bildbank etc.
Tryck: Tryckt hos TMG Sthlm. **Papper:** Scandia 2000 – tillverkat på Lessebo Bruk i Sverige. Pappret har ett av de absolut lägsta koldioxidavtrycken i Europa, hela produktionskedjan inräknat från skogsavverkning till att produkterna lämnar fabriksgrinden (www.vida.se). Pappret är dessutom klimatkompenserat för alla fossila utsläpp genom trädplantering i Moçambique.

Bra mat från Lantmännen

Vår gröna grodd på förpackningen står för ansvarsfullt producerad mat. Mat som vi anstränger oss för att ta fram på ett hållbart sätt, från jord till bord.

Följ oss även på [facebook.com/jordtillbord](https://www.facebook.com/jordtillbord) och twitter.com/lantmannen

Vill du jobba på Lantmännen? Registrera ditt cv på [lantmannen.com/cv](https://www.lantmannen.com/cv) eller [facebook.com/lantmannencareer](https://www.facebook.com/lantmannencareer)

Lantmännen